

สนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia - TAC) จัดทำขึ้นโดยประเทศสมาชิกอาเซียน ๕ ประเทศ (อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย) และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๙ เพื่อกำหนดหลักการดำเนินความสัมพันธ์ในภูมิภาค ได้แก่ (๑) การเคารพในอำนาจอธิปไตย ความเสมอภาค และบูรณภาพแห่งดินแดน (๒) การไม่แทรกแซงกิจการภายใน (๓) การแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี (๔) การไม่ใช้หรือขู่ว่าจะใช้กำลัง และ (๕) การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกัน รวมทั้งมีมาตราเกี่ยวกับแนวทางการยุติข้อพิพาทโดยสันติวิธี โดยอาศัยกลไกคณะรัฐมนตรี (High Council) เพื่อเป็นการเสริมสร้างความมั่นใจในภูมิภาค

ประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศ ได้เชิญชวนให้ประเทศนอกภูมิภาค (ตามมติที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๙ ที่เมืองบาหลี เมื่อปี ๒๕๔๖) โดยเฉพาะประเทศคู่เจรจาของอาเซียน และประเทศที่เข้าร่วมการประชุมอาเซียนว่าด้วยการเมืองและความมั่นคงในเอเชีย-แปซิฟิก ภาคยานุวัติ TAC ทั้งนี้ การภาคยานุวัติ TAC ของประเทศนอกอาเซียนจะช่วยเสริมสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจและส่งเสริมมาตรการการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนกับประเทศนั้น ๆ ได้

สนธิสัญญา มีพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติม ๓ ฉบับ

ฉบับที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๐ เปิดโอกาสให้รัฐนอกเอเชียตะวันออกเฉียงภาคยานุวัติ และการใช้กลไกอัครมนตรีในการแก้ไขข้อพิพาท จะใช้ในกรณีที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกรณีพิพาทโดยตรง

ฉบับที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๑ กำหนดให้การภาคยานุวัติโดยรัฐอื่นนอกเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะต้องได้รับความยินยอมจากทุกประเทศสมาชิกอาเซียน

ฉบับที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เปิดโอกาสให้องค์การระดับภูมิภาคซึ่งมีสมาชิกเป็นรัฐอธิปไตยสามารถภาคยานุวัติสนธิสัญญาได้

ปัจจุบันสนธิสัญญา TAC มีอัครภาคี ๒๙ ประเทศ กับ ๑ องค์กรระหว่างประเทศ เรียงตามการภาคยานุวัติ ประกอบด้วย อินโดนีเซีย ไทย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สิงคโปร์ บรูไนฯ เวียดนาม ลาว กัมพูชา เมียนมาร์ ปาปัวนิวกินี จีน อินเดีย ญี่ปุ่น ปากีสถาน เกาหลีใต้ รัสเซีย มองโกเลีย นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส ตีมอร์-เลสเต ศรีลังกา บังกลาเทศ เกาหลีเหนือ สหรัฐฯ ตุรกี แคนาดา และสหราชอาณาจักร ทั้งนี้ พิธีสารฉบับที่ ๓ ได้มีผลบังคับใช้แล้วเมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๕ ดังนั้น สหภาพยุโรปสามารถภาคยานุวัติสนธิสัญญา TAC ในช่วงการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ ครั้งที่ ๔๕ ณ กรุงพนมเปญ เมื่อต้นเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๕

กองอาเซียน ๑

กรมอาเซียน

สิงหาคม ๒๕๕๕